

Zpráva o šetření

ve věci postupu policistů Obvodního oddělení Litomyšl

Pan A., bytem xxx (dále „stěžovatel“), nesouhlasil s postupem policisty Policie České republiky, obvodního oddělení Litomyšl (dále „OOP Litomyšl“), prap. Bc. Tomáše Rajmana vůči němu dne 23. 6. 2015 při realizaci výzvy k prokázání totožnosti a následně při eskortování na policejní služebnu. Krajské ředitelství policie Pardubického kraje (dále „krajské ředitelství policie“) jeho stížnost zamítlo jako nedůvodnou.¹ Stěžovatel požádal Policejní prezidium České republiky o přešetření způsobu vyřízení stížnosti. Policejní prezidium České republiky dalo stěžovateli částečně za pravdu.²

A. Shrnutí

Šetření jsem zaměřila na posouzení zákonnosti a přiměřenosti postupu policisty OOP Litomyšl při výzvě k prokázání totožnosti, zajištění stěžovatele, jeho následném předvedení na policejní služebnu a provádění souvisejících úkonů, a v návaznosti na to na posouzení důvodnosti závěrů krajského ředitelství policie při prošetření stížnosti.

Šetřením postupu policisty OOP Litomyšl a krajského ředitelství policie jsem zjistila následující skutečnosti:

- (1) Při provádění úkonu je policista povinen prokázat svou příslušnost k policii služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo.³ Hlídka policie ve složení prap. Bc. Tomáše Rajmana a nstržm. Růženy Suchánkové byla oblečena do služebně-pracovního stejnokroje vzor 92, kdy oba policisté měli na zádech velký žlutý nápis POLICIE a vepředu malý žlutý nápis POLICIE a osobní identifikační číslo, hodnostní označení a na levém rukávu státní znak s nápisem policie. Služební auto bylo navíc v barvách policie s majákem na střeše. **Mám tedy za to, že policisté dostatečně prokázali příslušnost k Policii České republiky.**
- (2) Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu.⁴ Z výzvy policisty musí být zřejmý konkrétní zákonný důvod, pro který policista výzvu činí. Stěžovatel spolu s jiným mužem nesli cca ve 2 hodiny ráno na ulici yyy v Litomyšli skříň. S ohledem na neobvyklou dobu pro takovou činnost policisté pojali podezření, že se stěžovatel s druhým mužem dopouští protiprávního jednání (podezření ze spáchání přestupku proti majetku). **Šetřením jsem dospěla k závěru, že existoval zákonný důvod pro uplatnění výzvy k prokázání totožnosti. Policista OOP Litomyšl však pochybil, když konkrétní zákonný důvod výzvy stěžovateli nesdělil ihned, ale až po několikerém opakování.**

1 dopisem ze dne 13. 8. 2015, č. j. KRPE-51980-4/ČJ-2015-1700066-S

2 dopisem ze dne 10. 12. 2015, č. j. PPR-28039-7/ČJ-2015-990210-S

3 § 12 odst. 1 věta první zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

4 § 63 odst. 2 písm. a) zákona o Policii České republiky

- (3) Odmítne-li osoba prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti.⁵ Po opakované výzvě k prokázání totožnosti policista OOP Litomyšl poučil stěžovatele slovy: „Pokud odmítnete prokázat svoji totožnost, předvedu Vás k provedení úkonů směřujících k zjištění Vaší totožnosti.“ Na to stěžovatel sdělil, že ke své totožnosti nic neřekne. Poučení policisty podle mého názoru znamenalo požadavek na prokázání totožnosti jak předložením občanského průkazu, tak i poskytnutím identifikačních údajů pro zjištění totožnosti stěžovatele na místě lustrací v systému evidence obyvatel. **Protože stěžovatel zjevně odmítal prokázat totožnost jakýmkoliv způsobem, mám za to, že byly splněny zákonné podmínky pro předvedení k provedení úkonů směřujících ke zjištění totožnosti stěžovatele.**
- (4) Policista je oprávněn zajistit osobu, která při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk.⁶ Policista je oprávněn použít pouta ke spoutání osoby zajištěné, je-li důvodná obava, že se osoba pokusí o útěk.⁷ Z dostupných podkladů vyplývá, že ihned poté, co policista OOP Litomyšl poučil stěžovatele, že jej předvádí na policejní služebnu, stěžovatel uvedl, že se nikam předvést nedá a začal z místa rychle odcházet. **Z tohoto pohledu mám za to, že byly splněny zákonné podmínky pro jeho zajištění (pokus o útěk) a pro použití služebních pout.**
- (5) Zárok, při kterém bylo použito donucovacího prostředku nebo zbraně, je policista povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému a sepsat o něm úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití.⁸ Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků.⁹ Policista OOP Litomyšl ihned poté, co vyzval stěžovatele, aby jej následoval ke služebnímu vozidlu, přičemž ten odcházel pryč, přistoupil ke stěžovateli, aby jej spoutal. Při snaze o spoutání stěžovatele uchopil a zafixoval jej o betonový květináč. Použil tedy donucovací prostředek hmat.¹⁰ **Policista OOP Litomyšl pochybil, když tento postup nevyhodnotil jako použití donucovacího prostředku, jeho použití nenahlásil svému nadřízenému a nesepsal o něm úřední záznam. Dále pochybil, když před použitím donucovacího prostředku nevyzval stěžovatele, aby zanechal protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacího prostředku.**
- (6) Policista je oprávněn použít pouta a prostředek k zamezení prostorové orientace také ke spoutání osoby zajištěné, je-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku, anebo že se osoba

5 § 63 odst. 3 zákona o Policii České republiky

6 § 26 odst. 1 písm. e) zákona o Policii České republiky

7 § 54 písm. a) zákona o Policii České republiky

8 § 57 odst. 2 věta první zákona o Policii České republiky

9 § 53 odst. 2 věta první zákona o Policii České republiky

10 § 52 písm. a) zákona o Policii České republiky

pokusí o útěk.¹¹ Z úředních záznamů pořízených prap. Bc. Rajmanem a policistou z dozorcí služby prap. Jindřichem Janatou vyplývá, že stěžovatel na služebně policistovi OOP Litomyšl opakovaně (nejméně desetkrát) vulgárně nadával a vyhrožoval mu, *že ještě uvidí*. Nstržm. Suchánková uvedla, že stěžovatel prap. Bc. Rajmana urážel. **Protože vzhledem k chování stěžovatele hrozilo fyzické napadení prap. Bc. Rajmana ze strany stěžovatele, mám za to, že byl naplněn zákonný důvod pro ponechání pout i na služebně (bezpečnost osob).**

- (7) Nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.¹² Kontrolní pracovník při prošetřování stížnosti prošetří skutečnosti uvedené ve stížnosti, přičemž postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, ale neprovádí nadbytečné důkazy.¹³ Z fotografií předložených stěžovatelem nebylo zřejmé, zda zachycují osobu stěžovatele, ani kdy byly pořízeny. Navíc z jiného důkazu (vyjádření pana B.¹⁴) kontrolní orgán zjistil, že stěžovatel při služebním zákroku neutrpěl viditelné zranění, a žádného zranění si pan B. nevšiml ani při propuštění stěžovatele ze zajištění. **Krajské ředitelství policie tedy nepochybovalo, když k těmto fotografiím při vyřízení stížnosti nepřihlédlo.**
- (8) Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.¹⁵ Policista OOP Litomyšl odmítl stěžovateli, který byl spoután na služebně, napsat identifikační čísla policistů s tím, že si je má zapamatovat. **Toto jednání, s ohledem na to, že stěžovatel byl spoután, shledávám v rozporu se zásadou zdvořilosti.**
- (9) Osoba omezená na svobodě má právo nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle svého výběru; to neplatí pro vyšetření lékařem ke zjištění, zda ji lze umístit do policejní cely nebo je nutno ji z ní propustit. Policie za účelem ošetření nebo vyšetření umožní přístup lékaře k této osobě.¹⁶ **Krajské ředitelství policie pochybovalo, když ve vyřízení stížnosti konstatovalo, že policejní orgán není povinen, s přihlédnutím na aktuální zdravotní stav, zajištěné osobě poskytnout lékařské ošetření; to mohl stěžovatel vyhledat po propuštění ze zajištění.**
- (10) Byla-li stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, je správní orgán povinen bezodkladně učinit nezbytná opatření k nápravě. O výsledku šetření a opatřeních přijatých k nápravě se učiní záznam do spisu; stěžovatel bude vyzooměn jen tehdy, jestliže o to požádal.¹⁷ **Krajské ředitelství policie pochybovalo, když ve vyřízení stížnosti nekonstatovalo pochybení policisty OOP Litomyšl**

11 § 54 písm. a) zákona o Policii České republiky

12 § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

13 čl. 23 odst. 1 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 230/2012, o obecné kontrole a vyřizování podání

14 známý stěžovatele, který byl policisty na místě taktéž zastaven a vyzván k prokázání totožnosti

15 § 9 zákona o Policii České republiky

16 § 24 odst. 5 zákona o Policii České republiky

17 § 175 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

spočívající v tom, že konkrétní zákonný důvod výzvy stěžovateli nesdělil ihned, ale až po několikerém opakování (bod 2), postup při snaze o spoutání stěžovatele nevyhodnotil jako použití donucovacího prostředku, jeho použití nenahlásil svému nadřízenému a nesepsal o něm úřední záznam (bod 5) a nenapsal stěžovateli identifikační čísla policistů na papír v situaci, kdy stěžovatel byl spoután (bod 8).

B. Skutková zjištění

- Dne 23. 6. 2015 ve 2:13 hod. zaznamenala hlídka policie ve složení prap. Bc. Tomáše Rajmana a nstržm. Růženy Suchánkové na ulici yyy v Litomyšli dva muže nesoucí skříň. Protože s ohledem na noční dobu pojali podezření, že se tito muži dopouští protiprávního jednání (např. krádeže), prap. Bc. Rajman muže po vystoupení z vozidla policie vyzval k prokázání totožnosti slovy: „*policie, jménem zákona Vás vyzývám, prokažte svoji totožnost.*“ Této výzvy uposlechl pouze druhý z mužů, ztotožněný jako pan B.
- Stěžovatel výzvy neuposlechl s tím, že na prokázání totožnosti nemají policisté nárok a ať si dají odjezd. Dále vykřikoval, že skříň s panem B. ukradli a jestli ji může policistům naložit na střechu auta. Toto potvrdil při prošetřování stížnosti i pan B.¹⁸ s tím, že to bylo myšleno v legraci.
- Protože stěžovatel na výzvu nereagoval, prap. Bc. Rajman jej znovu vyzval k prokázání totožnosti slovy: „*Jménem zákona Vás vyzývám, prokažte svoji totožnost.*“ Stěžovatel odvětil, že k tomu nemá žádný důvod. Policista mu sdělil, že on sám řekl, že skříň ukradli, proto pojali podezření, že by se stěžovatel mohl dopouštět protiprávního jednání. Proto má ve smyslu § 63 odst. 2 písm. a) zákona o Policii České republiky oprávnění od něj žádat prokázání totožnosti. Na to stěžovatel opakovaně odvětil, že ke své totožnosti nic neřekne.
- Prap. Bc. Rajman svoji opakovanou výzvu „*Policie, jménem zákona Vás vyzývám, prokažte svoji totožnost*“ doplnil o poučení podle § 63 zákona o Policii České republiky slovy: „*Pokud odmítnete prokázat svoji totožnost, předvedu Vás k provedení úkonů směřujících k zjištění Vaší totožnosti.*“ Stěžovatel mu opět sdělil, že ke své totožnosti nic neřekne. Prap. Bc. Rajman na situaci zareagoval tak, že mu podle § 63 odst. 3 zákona o Policii České republiky sdělil: „*Jménem zákona Vás předvádím na nejbližší oddělení Policie České republiky k prokázání totožnosti, následujte mě ke služebnímu vozidlu.*“ Stěžovatel zareagoval tak, že se nikam nedá předvést, ať neotravují a že si půjde, kam bude chtít. Poté udělal nejméně čtyři rychlé kroky ve směru od světelné křižovatky k zábradlí mostu, na kterém jsou umístěny betonové květináče.
- Z tohoto jednání prap. Bc. Rajman dovodil, že se stěžovatel snaží z místa utéct. Proto stěžovatele dohnal několika rychlými kroky a řekl mu: „*Jménem zákona Vás zajišťuji, protože jste se pokusil o útěk při předvedení.*“ Policista stěžovatele opřel hrudníkem o betonový květináč a přiložil mu služební pouta na ruce za zády. Vyloučil, že by mu

¹⁸ Jednalo se o úřední záznam z telefonátu s panem B. ze dne 22. 7. 2015, který sepsal inspektor odboru vnitřní kontroly Svitavy prap. Miroslav Davídek; ten pana B. znovu kontaktoval dne 24. 7. 2015, sepsaný záznam mu přečetl a pan B. uvedl, že vše je v pořádku a věc se takto stala.

způsobil zranění. Ani pan B. si nevšiml, že by stěžovatel měl při odjezdu na služebnu zranění. Poté policisté se stěžovatelem odjeli na policejní služebnu.

- Tam přijeli ve 2:20 hod. a prap. Bc. Rajman vyrozuměl dozorčí službu prap. Jindřicha Janatu. Poté stěžovatele převedl do kanceláře č. 109 a posadil na židli. Stěžovatel řekl, že teď ho asi policisté zbíjí, protože měl stále přiložená pouta. Prap. Bc. Rajman toto tvrzení stěžovatele odmítl s tím, že pouta má proto, že je zajištěn. Prap. Bc. Rajman a prap. Janata v rámci šetření do úředního záznamu uvedli, že stěžovatel prap. Bc. Rajmanovi vulgárně nadával a vyhrožoval mu slovy: „*jsi hajzl, svině, ty ještě uvidíš a stejně ti k sobě a ke skříni nic neřeknu.*“ Toto zopakoval nejméně desetkrát. Z tohoto chování stěžovatele policisté dovozovali důvodnou obavu, že by stěžovatel mohl prap. Bc. Rajmana nebo jiného policistu fyzicky napadnout, a proto mu ponechali pouta. Podle vyjádření prap. Bc. Rajmana a prap. Janaty si stěžovatel nestěžoval, že by jej pouta škrtila nebo mu způsobovala zranění. Lékařské ošetření nepožadoval. Požádal o sdělení identifikačních čísel obou policistů. Na to mu podle nstržm. Suchánkové prap. Bc. Rajman řekl, že čísla mají na uniformách a že si je může zapamatovat.
- Ve 2:25 hod. šel prap. Bc. Rajman do místnosti dozorčí služby, kde začal věc evidovat. Nstržm. Suchánková poté stěžovatele vyzvala k provedení dechové zkoušky, se kterou stěžovatel souhlasil, a naměřila mu pozitivní výsledek 1,3 promile alkoholu v dechu. Poté podle nstržm. Suchánkové stěžovatel začal sám od sebe říkat, že má občanský průkaz v kapse. Nstržm. Suchánková mu do kapsy nechtěla sahat, tak ho vyzvala, aby prokázal totožnost ústně. Stěžovatel uvedl své jméno, příjmení, datum narození a další požadované údaje a podle těchto údajů jej prap. Janata ztotožnil. Poté přišel do místnosti prap. Bc. Rajman, sňal stěžovateli pouta a vyzval ho k podpisu dechové zkoušky a úředního záznamu o zajištění. Stěžovatel si písemnosti přečetl, ale odmítl je podepsat. Ve 2:35 hod. prap. Bc. Rajman stěžovatele ze zajištění propustil.
- Okolo 2:30 hod. se na služebnu dostavil pan B. a dotázal se, kdy bude stěžovatel propuštěn. Prap. Janata mu sdělil, že bude propuštěn v průběhu několika minut. Prap. Bc. Rajman vyzval pana B. k podání vysvětlení podle § 61 zákona o Policii České republiky k předmětné skříni. Pan B. uvedl, že skříň nesli od restaurace X., kde ji stěžovatel koupil od nějaké paní. Potom řekl, že se ke skříni vrátí a počká na stěžovatele.
- **Dne 25. 6. 2015 podal stěžovatel proti postupu policistů z OOP Litomyšl stížnost ke krajskému ředitelství policie.** Poukázal na to, že nejevil známky opilosti a nečinil výtržnosti. Policisté se nepředstavili; stěžovatel si myslel, že jedná s městskou policií. Ptal se jich, co provedl a proč jej chtějí legitimovat, neboť si není vědom spáchání trestného činu nebo přestupku. Policista mu odmítl sdělit důvod ztotožnění, proto stěžovatel opakovaně odmítl předložit občanský průkaz. Následně odešel směrem ke svému bydlišti vzdálenému asi 500 m. Policista vyskočil z auta a vůči stěžovateli použil nepřiměřených donucovacích prostředků (několik chvatů) a poté mu přiložil pouta. Měl stěžovatele chytnout za krk a udeřit jej hlavou o betonový květináč. Poté stěžovatele naložili policisté do auta s tím, že pojedou na policejní služebnu. Stěžovatel chtěl, aby s sebou vzali i pana B., což odmítli. Během jízdy požádal

o povolení pout, protože jej řezala do rukou, což policisté odmítli. Požadoval ošetření poraněné brady o květináč, což policisté rovněž odmítli. Podle tvrzení policistů však o ošetření nepožádal a ani si na zranění nestěžoval. Na služebně byl stále spoután. Sdělil údaje ke zjištění totožnosti na základě dotazů policistů, i když měl občanský průkaz u sebe. Stěžovatel chtěl sepsat incident s policistou, což odmítl. Požádal o tužku a papír k zapsání služebních čísel, což policista odmítl s tím, že si je má zapsat do telefonu. Potom mu povolili pouta a nechali jej půl hodiny čekat v místnosti. Poté přišli s úředním záznamem o incidentu, který odmítl podepsat. Stihl si zapsat pouze služební číslo policistky. Ta neměla potřebu s ním jednat korektněji, pouze mlčela. Podle názoru stěžovatele policista použil nepřiměřené násilí a donucovacích prostředků, které neohlásil na operační středisko a nepoučil jej o jeho právech při omezení osobní svobody. Totožnost mohla policie zjišťovat jiným způsobem, pokud měl u sebe doklady.

- Odbor vnitřní kontroly krajského ředitelství policie při prošetřování vycházel z vyjádření policistů prap. Bc. Rajmana a nstržm. Suchánkové, vyjádření svědka pana B. a shromážděného spisového materiálu (zejm. úředního záznamu o incidentu ze dne 23. 6. 2015,¹⁹ úředního záznamu o zajištění osoby ze dne 23. 6. 2015,²⁰ fotografií poskytnutých stěžovatelem a výtisku výsledku dechové zkoušky). **Vedoucí odboru vnitřní kontroly (dále „OVK“) krajského ředitelství policie na základě dostupných podkladů shledal stížnost stěžovatele nedůvodnou.**²¹ Konstatoval, že policista byl oprávněn vyzvat stěžovatele k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 2 písm. a) zákona o Policii České republiky.²² Protože stěžovatel opakovaně odmítl poskytnout součinnost směřující k prokázání totožnosti, policista v souladu se zákonem stěžovateli sdělil, že bude předveden k prokázání totožnosti. Protože se stěžovatel pokusil z místa odejít, vzbudil v policistovi obavu, že se při předvedení pokusí o útěk, a policista tedy následně stěžovatele zajistil podle § 26 odst. 1 písm. e) zákona o Policii České republiky.²³ K samotnému spoutání vedoucí OVK poznamenal, že při něm policista nepoužil donucovací prostředek ve smyslu § 52 zákona o Policii České republiky, když samotné spoutání donucovacím prostředkem není. Použití jiných pevných předmětů či překážek při poutání (v tomto případě betonový květináč) není podle vedoucího OVK v rozporu se zákonem. Protože stěžovatel zvolil při jednání s policisty odmítavý až provokativní přístup, musel si být vědom, že policejní orgán předvedení dokončí i za použití represe (v krajním případě za použití donucovacích prostředků). Podle názoru vedoucího OVK nedošlo v tomto ohledu k porušení § 11 zákona o Policii České republiky (přiměřenost postupu) ani § 24 zákona o Policii České republiky (zákaz ponižujícího zacházení). K námitce

19 č. j. KRPE-50969-3/ČJ-2015-170914-TR

20 č. j. KRPE-50969-4/ČJ-2015-170914-TR

21 dopis ze dne 13. 8. 2015, č. j. KRPE-51980-4/ČJ-2015-170066-S

22 (2) *Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu:*

a) podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu.

23 (1) *Policista je oprávněn zajistit osobu, která:*

e) při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk.

ohledně nedostatečného poučení vedoucí OVK konstatoval, že policista stěžovatele řádně poučil při předvedení i při zajištění a na služebně mu dal k podpisu Úřední záznam o zajištění, jehož součástí je i poučení o právech osoby omezené na svobodě. Stěžovatel však tento úřední záznam odmítl podepsat. V tomto ohledu kontrolní orgán neshledal v postupu policisty pochybení. K námitce stěžovatele, že si myslel, že jedná s městskou policií, vedoucí OVK odkázal na § 12 zákona o Policii České republiky. Bylo zjištěno, že policista byl vystrojen do služebního stejnokroje s viditelnými žlutými nápisy POLICIE a identifikačním číslem na levém rukávu. Dále se hlídka pohybovala ve služebním dopravním prostředku v barvách Policie České republiky s nezaměnitelnými reflexními prvky. Z toho je patrné, že policejní orgán příslušnost k Policii České republiky řádně prokázal. K poskytnutým fotografiím ohledně údajného zranění stěžovatele vedoucí OVK poznamenal, že na tváři fotografované osoby je modřina a na těle zarudlá místa, nicméně z fotografií není patrné datum jejich pořízení, není zaznamenán celý obličej poškozeného, z čehož by bylo patrné, že se jedná o osobu stěžovatele. Navíc pan B. opakovaně uvedl, že si na stěžovateli nevšiml žádných zranění. Vedoucí OVK dále konstatoval, že se nepodařilo prokázat tvrzení stěžovatele ohledně jeho žádosti o lékařské ošetření. Dále doplnil, že policejní orgán není povinen, s přihlédnutím na aktuální zdravotní stav, zajištěné osobě poskytnout lékařské ošetření. Pokud stěžovatel ošetření požadoval při omezení na svobodě, mohl lékařské zařízení v Litomyšli navštívit po samotném propuštění, kde se mohl nechat ošetřit a nechat si vystavit ambulantní zprávu, která by mohla být důkazním prostředkem. Závěrem vedoucí OVK konstatoval, že se kontrolní orgán ztotožňuje s oznámením přestupku stěžovatele podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích Městskému úřadu Litomyšl.

- S výsledkem šetření krajským ředitelstvím policie stěžovatel nebyl spokojen a dne 18. 9. 2015 požádal podle § 175 odst. 7 správního řádu²⁴ Policejní prezidium České republiky (dále „policejní prezidium“) o přešetření způsobu vyřízení stížnosti. **Policejní prezident ve vyřízení žádosti²⁵ shledal pochybení jak v postupu samotného policejního orgánu, tak i při vyřízení stížnosti, kterou mělo krajské ředitelství policie vyhodnotit jako částečně důvodnou.** Podle policejního prezidenta existoval pro výzvu k prokázání totožnosti, následné předvedení a použití donucovacích prostředků k překonání odporu stěžovatele zákonný důvod. Policejní prezidium se však neztotožnilo se závěrem krajského ředitelství policie, že donucovací prostředek použit nebyl. Podle jeho názoru byl použit donucovací prostředek podle § 52 písm. a) zákona o Policii České republiky.²⁶ Prap. Bc. Rajman následně pochybil, když v rozporu s § 57 odst. 2 zákona o Policii České republiky²⁷ použití donucovacího prostředku nenahlásil nadřízenému a nezpracoval odpovídající

24 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

25 dopis ze dne 10. 12. 2015, č. j. PPR-28039-6/ČJ-2015-990210-S

26 Donucovacími prostředky jsou:

a) hmaty, chvaty, údery a kopy.

27 (2) *Zárok, při kterém bylo použito donucovacího prostředku nebo zbraně, je policista povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému a sepsat o něm úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku jejich použití. Úřední záznam neseписuje při použití pout podle § 54.*

dokumentaci. Tímto jednáním znemožnil řádné posouzení a vyhodnocení oprávněnosti použití donucovacího prostředku nadřazenému ve smyslu § 57 odst. 3 zákona o Policii České republiky. Postup policistů v souvislosti s omezením stěžovatele na osobní svobodě a eskortou byl podle policejního prezidenta v souladu s právními předpisy, a to včetně spoutání na služebně vzhledem k předchozímu pokusu o útěk. Tvzení stěžovatele, že požádal o lékařské ošetření, bylo neprokazatelné s ohledem na protichůdná tvrzení stěžovatele na straně jedné a policistů na straně druhé. Jako chybné však shledal policejní prezident konstatování o tom, že policejní orgán není povinen poskytnout zajištěné osobě lékařské ošetření s tím, že je mohl stěžovatel vyhledat po propuštění ze zajištění. Podle názoru policejního prezidenta je toto tvrzení v rozporu s čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech²⁸ a čl. 7 Listiny základních práv a svobod²⁹ i s ustanovením § 24 odst. 5³⁰ a § 31 odst. 2 zákona o Policii České republiky³¹ s tím, že ustanovení § 31 odst. 2 zákona o Policii České republiky je třeba analogicky vztáhnout i na ostatní případy omezení na svobodě. K provedení důkazu předloženými fotografiemi policejní prezident konstatoval, že správní orgán nemusí důkaz přijmout, není-li z něj zřejmé, zda souvisí s projednávanou událostí, což byl tento případ. Navíc z vyjádření svědka pana B. vyplynulo, že si na stěžovateli žádného zranění nevšiml. Přesetřením stížnosti nebylo zjištěno, že by stěžovatel byl umístěn do policejní cely, jak tvrdil. Jednalo se o kancelář č. 109, kde s ním policisté prováděli úkony. Závěrem policejní prezident uvedl, že krajské ředitelství policie při prošetření stížnosti pochybilo tím, že nezjistilo použití donucovacích prostředků a chybějící související dokumentaci. Taktéž se dopustilo nekorektní formulace v souvislosti s (ne)poskytnutím lékařského ošetření při zajištění stěžovatele. Na tato pochybení policejní prezident upozornil ředitele krajského ředitelství policie a požádal jej o přijetí opatření k zamezení opakování těchto pochybení.³²

C. Hodnocení věci ochránkyní

C.1 Prokázání příslušnosti k Policii České republiky

Podle § 12 odst. 1 věty první zákona o Policii České republiky *je při provádění úkonu policista povinen prokázat svou příslušnost k policii služebním stejnokrojem, služebním*

28 Zákaz mučení

Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

29 (1) *Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.*

(2) *Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.*

30 (5) *Osoba omezená na svobodě má právo nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle svého výběru; to neplatí pro vyšetření lékařem ke zjištění, zda ji lze umístit do policejní cely nebo je nutno ji z ní propustit. Policie za účelem ošetření nebo vyšetření umožní přístup lékaře k této osobě.*

31 (2) *Zjistí-li policista, že osoba, která má být umístěna v cele, je zraněná, nebo upozorní-li tato osoba na svou závažnou chorobu anebo je důvodné podezření, že tato osoba takovou chorobou trpí, zajistí policista její lékařské ošetření a vyžádá vyjádření lékaře k jejímu zdravotnímu stavu.*

32 dopisem ze dne 10. 12. 2015, č. j. PPR-28039-7/ČJ-2015-990210-S

průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo. Z úředního záznamu pořízeného prap. Bc. Rajmanem vyplývá, že policisté byli oblečeni do služebně-pracovního stejnokroje vzor 92, kdy oba měli na zádech velký žlutý nápis POLICIE a vepředu malý žlutý nápis POLICIE a osobní identifikační číslo, hodnostní označení a na levém rukávu státní znak s nápisem policie. Služební auto bylo navíc v barvách policie s majákem na střeše. **Mám tedy za to, že policisté řádně prokázali svoji příslušnost k Policii České republiky.**

C.2 Prokázání totožnosti

Podle § 63 odst. 2 písm. a) zákona o Policii České republiky *je policista oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu.*

Dospěla jsem k závěru, **že existoval zákonný důvod pro výzvu k prokázání totožnosti stěžovatele** podle tohoto ustanovení. S ohledem na noční dobu mohlo přenášení skříňe stěžovatelem a panem B. v policistech hlídkujících na ulici yyy v Litomyšli vzbudit podezření, že tuto skříň odcizili. **Pochybení však spatřuji v tom, že prap. Bc. Rajman nesdělil stěžovateli konkrétní důvod výzvy k prokázání totožnosti (podezření ze spáchání přestupku) ihned při první výzvě k prokázání totožnosti, ale až poté, co stěžovatel na opakovanou výzvu nereagoval.** Jsem přesvědčena, že by policista měl svoji výzvu k prokázání totožnosti odůvodnit natolik konkrétním způsobem, aby bylo možno dovodit existenci některého ze zákonných důvodů podle ustanovení § 63 odstavec 2 zákona o Policii České republiky, a to při prvním kontaktu s osobou, která se má výzvě podrobit.³³ Domnívám se, že neochota stěžovatele prokázat svoji totožnost mohla pramenit mj. právě z toho, že policista mu ihned nesdělil konkrétní zákonný důvod výzvy.

C.3 Předvedení k prokázání totožnosti

Podle § 63 odst. 3 zákona o Policii České republiky *odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti. Potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.*

Z tohoto ustanovení je patrné, že k předvedení může policista přistoupit až poté, co totožnost osoby nemohl zjistit na místě. Z úředních záznamů pořízených zasahujícími policisty vyplývá, že prap. Bc. Rajman poučil stěžovatele o tom, že pokud odmítne prokázat svoji totožnost, předvede jej k provedení úkonů směřujících ke zjištění jeho totožnosti. Ačkoliv to v poučení přímo nezaznělo, mám za to, že prokázáním totožnosti nebylo myšleno pouze předložení občanského průkazu, ale rovněž případné sdělení identifikačních údajů, na základě nichž by bylo možno zjistit totožnost na místě samém prostřednictvím spojení se s operačním pultem policie a porovnáním stěžovatelem

33 obdobně též Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 8. června 2016, sp. zn. 2882/2016/VOP/VBG; dostupné z <http://kvopap:81/KVOPEsoSearch/Nalezene/Edit/26483>

udaných identifikačních údajů s centrálním registrem obyvatel. **Protože stěžovatel i po poučení setrvale odmítal sdělit cokoli ke své totožnosti, mám za to, že byly splněny zákonné podmínky pro předvedení k provedení úkonů směřujících ke zjištění totožnosti stěžovatele.**

C.4 Zajištění

Podle § 26 odst. 1 písm. e) zákona o Policii České republiky *je policista oprávněn zajistit osobu, která při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk.*

Podle § 54 písm. a) zákona o Policii České republiky *je policista oprávněn použít pouta a prostředek k zamezení prostorové orientace také ke spoutání osoby zajištěné, je-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku anebo že se osoba pokusí o útěk.*

Z výše popsaného skutkového stavu vyplývá, že ihned poté, co prap. Bc. Rajman poučil stěžovatele, že jej předvádí na policejní služebnu, stěžovatel uvedl, že se nikam předvést nedá a začal z místa rychle odcházet. **Z tohoto pohledu mám za to, že byly splněny zákonné podmínky pro jeho zajištění podle výše uvedeného ustanovení (pokus o útěk). Rovněž byly splněny zákonné podmínky pro přiložení služebních pout (pokus o útěk osoby zajištěné).**

C.5 Použití donucovacích prostředků

Protiprávní jednání spočívající v neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci je systematicky zařazeno ve skupině přestupků proti veřejnému pořádku podle § 47 zákona o přestupcích. Veřejný pořádek, jako tzv. neurčitý právní pojem, je možno definovat jako souhrn pravidel jednání a chování lidí na veřejnosti. Tato pravidla nemusí být výslovně formulována v právních normách, a nelze je proto obecně vyjádřit, nebo jsou v právních normách výslovně obsažena, jakož i v normách mimoprávních (morálních a společenských), jejich dodržování a zachovávání je však podle obecného přesvědčení zvyklostí a mínění převažující většiny lidí v určité společnosti podmínkou spořádaného a poklidného soužití lidí s ohledem na konkrétní čas a místo.³⁴ V případě přestupku proti veřejnému pořádku neuposlechnutím výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci je chráněným objektem řádný výkon veřejné správy, respektive potřeba respektování autority úřední osoby.³⁵

Protože stěžovatel porušil veřejný pořádek tím, že neuposlechl opakovaných výzev k prokázání totožnosti a k následování ke služebnímu vozidlu při předvedení,³⁶ čímž se mohl dopustit přestupku proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, mám za to, **že byla splněna obecná podmínka pro použití donucovacích**

34 Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 264.

35 tamtéž, str. 265

36 Obdobně též Vetešník, P. Neuposlechnutí výzvy úřední osoby. In: *Přestupky a řízení o nich z pohledu teorie a praxe: sborník z mezinárodní vědecké konference konané dne 4. října 2013*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2013, s. 248. ISBN 978-80-7251-408-3. (příspěvek v tištěném sborníku).

prostředků podle § 53 odst. 1 zákona o Policii České republiky.³⁷ Použití donucovacího prostředku (hmatu) bylo podle mého názoru důvodné a přiměřené při překonání odporu stěžovatele při jeho zajištění.

Na druhou stranu jsem však shledala pochybení v tom, že prap. Bc. Rajman nevyhodnotil svůj postup vůči stěžovateli bezprostředně předcházející přiložení služebních pout jako použití donucovacího prostředku hmatu podle § 52 písm. a) zákona o Policii České republiky, přestože přitom musel překonat odpor stěžovatele s použitím síly, a v návaznosti na to následně v rozporu s § 57 odst. 2 zákona o Policii České republiky nese-psal úřední záznam o použití donucovacího prostředku a neoznámil jeho použití svému nadřízenému. V Úředním záznamu o zajištění osoby pak nesprávně uvedl, že nebylo využito oprávnění podle § 54 zákona o Policii České republiky, tj. použití služebních pout, přestože jejich použití jinak nerozporoval. Navíc v tomto úředním záznamu blíže nepopsal okolnosti zajištění, čímž se stal nepřezkoumatelným z hlediska posouzení zákonných důvodů zajištění.

Prap. Bc. Rajman dále pochybil, když předtím, než použil donucovací prostředek, stěžovatele nevyzval podle § 53 odst. 2 zákona o Policii České republiky, aby zanechal protiprávního jednání (neuposlechnutí výzvy k následování ke služebnímu vozidlu) s výstrahou, že bude použito donucovacího prostředku.

C.6 Ponechání pout na služebně

Podle § 54 písm. a) věty první zákona o Policii České republiky *je policista oprávněn použít pouta a prostředek k zamezení prostorové orientace také ke spoutání osoby zajištěné, je-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku anebo že se osoba pokusí o útěk*. Samotná skutečnost, že stěžovatel byl zajištěn, stejně tak i předchozí pokus o útěk nebyl podle mého názoru dostatečným důvodem pro ponechání pout na služebně. Mám však za to, že v tomto případě **byl zákonný důvod pro tento postup dán tím, že panovala důvodná obava o bezpečnost osob (policistů)**, protože stěžovatel podle vyjádření prap. Bc. Rajmana a prap. Janaty na prap. Bc. Rajmana opakovaně pokřikoval, že je hajzl, svině a že ještě uvidí. S ohledem na podnapilost stěžovatele nebylo možno vyloučit, že by stěžovatel v případě, že by neměl přiložená pouta, policistu skutečně fyzicky nenapadl. Strohá odpověď prap. Bc. Rajmana stěžovateli, že má pouta, protože je zajištěn, sice neobsahovala informaci, že důvodem trvajících spoutání je především důvodná obava z ohrožení bezpečnosti policistů, avšak to lze s ohledem na celý děj událostí pochopit. **V ponechání pout na služebně jsem tedy neshledala pochybení.**

³⁷ § 53

Obecné podmínky pro použití donucovacího prostředku

(1) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.

C.7 Fotografie

Stěžovatel poslal dne 24. 7. 2015 v rámci prošetřování své stížnosti na oddělení vnitřní kontroly Svitavy e-mailem fotografie s údajnými následky po zákroku ze strany prap. Bc. Rajmana. Fotografie předložené stěžovatelem jako důkazy údajného poranění nemohly podle mého názoru přispět k objasnění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to s ohledem na to, že z nich není zřejmé datum jejich pořízení, ani zda je na nich skutečně zachycen stěžovatel anebo jiná osoba. **Krajské ředitelství policie tedy nepochybovalo, když k nim nepřihlédlo při vyřízení stížnosti.**

C.8 Sdělení identifikačních čísel policistů na služebně

Podle § 9 zákona o Policii České republiky *jsou policista a zaměstnanec policie při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.*

Z úředního záznamu pořízeného nstržm. Suchánkovou vyplývá, že stěžovatel požádal policisty o sdělení jejich identifikačních čísel. Na to měl prap. Bc. Rajman odpovědět, že čísla mají na uniformách a že si je může zapamatovat. Mám za to, že by policisté obecně měli svá identifikační čísla na vyžádání sdělovat sami. V dané konkrétní situaci, kdy stěžovatel byl spoután, a navíc byl zjevně podnapilý, bych považovala za vhodné, aby policisté svá identifikační čísla napsali na vyžádání stěžovatele na papír.

Chování prap. Bc. Rajmana bylo podle mě v rozporu s povinností zdvořilosti vyjádřenou v § 9 zákona o Policii České republiky.³⁸

C.9 (Ne)poskytnutí lékařského ošetření

Podle § 24 odst. 5 zákona o Policii České republiky *osoba omezená na svobodě má právo nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle svého výběru; to neplatí pro vyšetření lékařem ke zjištění, zda ji lze umístit do policejní cely nebo je nutno ji z ní propustit. Policie za účelem ošetření nebo vyšetření umožní přístup lékaře k této osobě.*

Podle § 31 odst. 2 zákona o Policii České republiky *zjistí-li policista, že osoba, která má být umístěna v cele, je zraněná, nebo upozorní-li tato osoba na svou závažnou chorobu anebo je důvodné podezření, že tato osoba takovou chorobou trpí, zajistí policista její lékařské ošetření a vyžádá vyjádření lékaře k jejímu zdravotnímu stavu.*

Pokud jde o samotnou žádost stěžovatele o poskytnutí lékařského ošetření, toto tvrzení se šetřením nepodařilo prokázat s ohledem na protichůdná tvrzení policistů na straně jedné a stěžovatele na straně druhé. **Nemohu tedy konstatovat pochybení policistů OOP Litomyšl, že nezajistili stěžovateli lékařské ošetření. Z téhož důvodu nebylo možno prokázat tvrzení stěžovatele, že mu postupem policistů vzniklo zranění v důsledku udeření o květináč a přílišné utažení pout.**

³⁸ Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.

Na druhou stranu však shledávám tvrzení krajského ředitelství policie ve vyřízení stížnosti³⁹ v rozporu s § 24 odst. 5 zákona o Policii České republiky a s § 31 odst. 2 zákona o Policii České republiky, neboť tato ustanovení dávají osobě omezené na svobodě právo nechat se ošetřit lékařem podle svého výběru, přičemž policie má povinnost umožnit lékaři přístup k této osobě. Zároveň zákon ukládá povinnost vyšetřit osobu, pokud u ní bylo shledáno zranění, nebo na zranění upozorní. Ustanovení § 31 odst. 2 zákona o Policii České republiky je třeba analogicky vztáhnout nejen na umístění v policejní cele, ale též na ostatní případy omezení osobní svobody, včetně zajištění, jako tomu bylo u stěžovatele.

C.10 Vyřízení stížnosti

Podle § 175 odst. 6 správního řádu *byla-li stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, je správní orgán povinen bezodkladně učinit nezbytná opatření k nápravě. O výsledku šetření a opatřeních přijatých k nápravě se učiní záznam do spisu; stěžovatel bude vyrozuměn jen tehdy, jestliže o to požádal.*

Krajské ředitelství policie pochybilo, když ve vyřízení stížnosti nekonstatovalo pochybení policisty OOP Litomyšl spočívající v tom, že konkrétní zákonný důvod výzvy stěžovateli nesdělil ihned, ale až po několikerém opakování (část C.2), nepokusil se zjistit totožnost stěžovatele na místě (část C.3), postup při snaze o spoutání stěžovatele nevyhodnotil jako použití donucovacího prostředku, jeho použití nenahlásil svému nadřízenému a nesepsal o něm úřední záznam a dále že před použitím donucovacího prostředku nevyzval stěžovatele k zanechání protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků (část C.5), a nenapsal stěžovateli identifikační čísla policistů na papír v situaci, kdy stěžovatel byl spoután (část C.8). V návaznosti na konstatování pochybení policejním prezidiem pak krajské ředitelství policie mělo podle § 175 odst. 6 správního řádu přijmout opatření k nápravě. Zda tak skutečně učinilo, není z předloženého spisového materiálu zřejmé.

D. Závěry

Policista OOP Litomyšl pochybil tím, že:

- nesdělil stěžovateli konkrétní zákonný důvod k prokázání totožnosti ihned při první výzvě,
- nevyhodnotil svůj postup při snaze o spoutání stěžovatele jako použití donucovacího prostředku, jeho použití nenahlásil svému nadřízenému a nesepsal o něm úřední záznam,
- před použitím donucovacího prostředku nevyzval stěžovatele k zanechání protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacího prostředku,
- v úředním záznamu o zajištění osoby pak neuvedl, že použil pouta,

³⁹ „Policejní orgán není povinen, s přihlédnutím na aktuální zdravotní stav, zajištěné osobě poskytnout lékařské ošetření. Pokud stěžovatel ošetření požadoval při omezení na svobodě, mohl lékařské zařízení v Litomyšli navštívit po samotném propuštění, kde se mohl nechat ošetřit a nechat si vystavit ambulantní zprávu, která by mohla být důkazním prostředkem“.

- stěžovateli na jeho žádost nenapsal na služebně identifikační čísla policistů.

Krajské ředitelství policie pochybilo, když výše uvedená pochybení nekonstatovalo ve vyřízení stížnosti. Dále ve vyřízení stížnosti nesprávně uvedlo, že orgán policie není povinen, s přihlédnutím na aktuální zdravotní stav, zajištěné osobě poskytnout lékařské ošetření. Dále není zřejmé, zda krajské ředitelství policie v návaznosti na závěry policejního prezidia učinilo opatření k nápravě.

Zprávu zasílám řediteli Krajského ředitelství policie Pardubického kraje a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Brno 21. prosince 2016

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv